

Özel Yüksek Teknik Okullar Hakkında İnşaat Mühendisleri Odası Görüşü ve Teklifi

BU RAPOR İSTANBUL ŞUBESİNCE HAZIRLANMIŞ, ODA VE İSTANBUL ŞUBESİ YÖNETİM KURULLARI ORTAK TOPLANTISINDA GÖRÜŞÜLEREK KABUL EDİLMİŞTİR.

BU RAPOR, BROŞÜR HALİNDE AYRICA BASILACAK, İLGİLİ MAKAMLARA VE PARLAMENTO ÜYELERİNE SUNULACAKTIR.

Yurdumuzda faaliyette bulunan Özel Yüksek Teknik Okullar hakkında Oda görüşümüzün esasları aşağıda kamu oyuna sunulmuştur. Konu derinliğine incelenmeye her bakımdan lâyıktır. Çeşitli tartışmalar sonunda memleketimizin yararına en olumlu çözümün elde edileceğine inancımız büyüktür.

Görüşümüz esas itibarıyla 5 bölümü ihtiva edecektir.

1 — **Teknik öğrenimin dünyada ve yurdumuzdaki genel durumu,**

2 — **Özel Okulların bugünkü durumunun özeti,**

3 — **Yüksek Teknik Öğrenimin özel şahıslar tarafından ticari gayelerle yapılamayacağına gerekçeleri,**

4 — **Özel Yüksek Teknik Okulların durumlarının düzeltilmesi için alınacak tedbirler,**

5 — **Mevcut durumun düzeltilmesine kadar geçecek devre içinde alınması gerekli acil tedbirler.**

1 — Teknik öğrenimin dünyada ve yurdumuzdaki genel durumu :

Ülkelerin gelişmesinde teknik tahsilin önemi çok büyük olmuştur. Az gelişmiş ülkelerdeki mühendis ve mimar teknik elemanların esas nüfusa oranı çok düşüktür. 1960 yılına ait Yüksek Teknik tahsil görenlerin dünyadaki durumu : (Z.B.I. raporu - Düsseldorf - 1960)

Her 1,000 nüfus içinde

İngiltere	36
Kanada	65
Fransa	48
Almanya	68
Hollanda	60
İsveç	54
İsviçre	59
U. S. A.	49
Türkiye	9

Genel tahsil konusunda ise memleketimizin durumunun yukarıdaki acıklı sonuçta olmadığı övünülecek bir olaydır. Bununla beraber memleketimizdeki teknik tahsilin gereken önemle ele alınmadığı gerçeğinin ortaya koyar.

Acaba aradaki büyük farkı kapatacak bir hızla teknik eleman yetiştirebilmek çabasında mıyız. Bu konuyu gene bir istatistikle inceleyelim. Her sene yüksek teknik tahsil görenlerin ana nüfus oranları :

(E. U. S. E. C raporu 1959 neticelerine göre)

Her milyon nüfus için (senede)

Avusturya	305
Fransa	260
Hollanda	225
İsviçre	390
İngiltere	366
Almanya	400
U. S. A.	420
Türkiye	90
U. S. S. R. (*)	720

(*) Gayriresmî bilgilere göre.

Memleketimizin teknik eleman yetiştirme bakımından hızının, en az üç katına çıkma lüzumu aşıkârdır.

Durum böyle olunca memleketimizdeki özel yüksek teknik tahsil veren müesseselerin kapatılması konusu sağduyu ile gelişir. Gerekli olan ise diğer kısımlarda teklif edeceğimiz bir form içinde özel ve resmî teknik tahsil müesseselerini arttırmaktır.

Yüksek teknik tahsilin, yabancı memleketlerde ülkemizin resmî müesseselerinde takip edilen metodunda ise, büyük ayrılıklar yoktur. Lise muadili tahsil esastır. Girişte olgunluk imtihanı vermiş olma genellikle

aranır ve seviye imtihanı yerine geçer. Ayrıca yapılan giriş imtihanı bu nedenle sıralama mahiyetini taşıyor. Matematik - Fizik - Kimya bilgisi üç esas temel olarak öğrencinin mecbur tutulduğu konulardır. Tahsil en az 18 yaşında başlar, 4 veya 5 sene sürer. Hemen her yerde önce 4 sene sonunda mühendis yetiştirilir, bilâhare ihtisas ve doktora dereceleri gelir.

Görülen ders adedi ve takip edilen konular bakımından da arada büyük fark yoktur. Kısmen memleketimizdeki ders adedinin daha fazla ve konuların genişletilmiş olduğunu ifade edebiliriz.

Çeşitli kademedeki teknisyenlerin mühendislik tahsili yapabilmelerini sağlamak üzere yetiştirme sınıfları vardır.

Laboratuvar, sınıf, resimhane ve ders yardımcı vasıtaları pratik yapabilmek için bakımından şartların memleketimize göre çok ilerde olduğunu görmekteyiz.

Öğrenci - öğretim üyesi oranı bakımından, metodların kısmî farklı olması ve kalite muhafazası yönünden, değişiklikler vardır.

(E. U. S. E. C. Raporu 1959)

İngiltere	8
Fransa	30
Almanya	30
Hollanda	14
İsveç	12
U. S. A.	13
U. S. S. R.	12
Türkiye	29

Memleketimiz resmî teknik tahsil veren müesseselerinde bu oran görüldüğü gibi maksimum sınıra yakındır. Bu oranın çok büyük olmaması teknik eleman kalitesini koruyan başlıca nedendir.

Netice :

Memleketimizin teknik elemana olan ihtiyacı açıktır. Kaliteyi korumak şartıyla kapasiteyi artırıcı hareket etme en uygun yoldur. Teknik eleman ihtisasları içindeki dağılım sayıları da dengeli olmalıdır.

2 — Özel Okulların bugünkü durumunun özeti :

Halen Özel Yüksek Teknik Tahsil veren müessese olarak 8'i faal 5'i çeşitli teşebbüs safhasında kuruluş vardır. Bu kuruluşlar genellikle şahıs müesseseleri veya anonim (aile) şirketleri halindedir.

Bunlardan bir kısmı Osmanlı'lar devrinden kalma (Mekâtibi Hususiye Talimatnamesi) uyarınca kurulmuş ve 1965 yılında çıkan 625 sayılı kanuna adapte olmuşlardır.

Kifayetsizliğini aşağıda açıklıyacağımız 625 sayılı Kanunun Millî Eğitim Bakanlığınca uygulanmasının iyi olmadığı ve Bakanlık emrinde yeterli kadro bulunmadığı da bir gerçektir.

Okullar daha ziyade ticari vasfı önde tutmayı hedef almış ve memleket ihtiyacı gerçekleri ile iyi uyuşmayan arz - talep hükümleri uyarınca gelişmişlerdir. Aldıkları talebe miktarı ile uygun öğretim kadrosu, sınıf, atelye, laboratuvar kurma konularında kriterler bulunmamasını geniş ölçüde istismar etmişlerdir. Kanaatımızca bu konuda 2,5 seneye varan devre içinde herhangi bir Yönetmelik olmaması bu Okulların kazanç yolundaki işlerini kolaylaştırmıştır. Mevcut incelemelerimize nazaran iddia edebiliriz ki, ilk açılış yılının gerektirdiği miktarda çüzi tesisler yaparak kuruluş izni koparıp çalışmaya başlamışlardır. Bu izinde ön görülen müteakip yılların gerektirdiği yatırımların, çoğu zaman murakabesizliğin verdiği sorumsuzluk içinde, yerine getirilmediği veya çok az ölçüde yerine getirildiği acı bir gerçektir.

Talebe kaydetmede herhangi bir müşterek kifayetli kriter kullanmamışlardır. Bir misal olarak şu hususları zikredebiliriz :

a) Resmî teknik tahsil veren müesseselerin tamamının bu sene Mimarî kısımlarına kaydettikleri talebe

sayıları toplamı 350 civarında olduğu halde sadece Ankara'da yeni açılan bir Özel Yüksek Teknik Okul aynı kola 550 öğrenci kaydetmiştir.

İstanbul'daki bir Özel Yüksek Okul'un gösterdiği yeni sınıf için alabileceği talebe adedi Millî Eğitim Bakanlığınca görevlendirilen bir Heyetçe 100 civarında belirtildiği halde, aynı yere sadece gece kısmı için 300 den fazla öğrenci kaydedilmiştir.

b) Halen Özel Teknik Okullarda okuyan öğrenci sayısı ile resmî müesseselerde öğrenim gören öğrenci sayısı birbirine çok yakındır. Teşebbüslerin bilhassa son zamanda artması ticari kârın büyüklüğü sebebiyledir.

Özel Yüksek Teknik Okulların müştereken uyguladıkları ve resmî bir teknik okulküne benzer hükümleri bulunan bir yönetmeliği mevcut değildir. Zaten 1. maddesinde (her derecedeki okullar, haberleşme ile öğretim yapan yerler, çeşitli kurslar, derhaneler, biçki - dikiş yurtları ve benzeri kurumları) bünyesine alan 625 sayılı kanunun yönetmeliğinden de fazla bir şey beklenemez.

c) Aralarında kurdukları ve bir oto - kontrol maksadını taşıyan kurul yetersiz kalmakta ve kanunî hiçbir yetkiye sahip bulunmamaktadır.

Bu okulların 5. yıl sonunda öğretim kadrolarının en az 1/3 kadarını kendilerine bağlı olarak kurmak zorunluğunda oldukları kanun hükmü olmasına rağmen bu yolda da yeterli bir çalışma düzeni içinde değillerdir.

d) Bir kısmı şehir içinde dar ve ilerde genişlemesi çok zor hattâ imkânsız parseller içinde sıkışmış kalmışlar, kampus veya benzeri yerleşmeyi plânlamamışlardır.

e) Açılması için gerekli olan müsbet rapor tanzim edilmeden talebe kaydı yapan, alacakları ücret ve tediye konusunda pazarlık dahi yapan, ilânlar veren sorumsuz davranışlarla karşılaşmışlardır.

f) Öğretmen yardımcısı temin ve tayinlerinde de belli bir nizam içinde müşterek bir hareketleri olmamıştır.

II. Beş Yıllık Kalkınma Plânı; Özel Eğitim Kurumlarını bir kaynak olarak göstermesine rağmen, kontrol eksikliğini, kalite düşüklüğünü ve

ilerde muhtemel istihdam sorunları yaratabileceğini belirtmekte fakat kurulmasını istediği izleme düzeni esaslarına ait hiç bir işaret vermemektedir.

Bu konuda yardımcı olmak ve gerekli ön çalışmaları ortaya koymak üzere Odamızı büyük bir görevin beklediği aşikârdır.

3 — Yüksek Teknik Öğrenimin özel şahıslar tarafından ticari gayelerle yapılamıyacağıının gerekçeleri :

Bu gün dünyanın çeşitli ülkelerinde özel yüksek okullar mevcuttur. Bu okulların hiç biri, kâr gayesi üzerine kurulmuş, şahıs veya şirketler elinde değildir ve Vakıf tesisi halinde birer kuruluş olarak vazife görmektedirler. Bir kısım memleketlerde ise gerçek diploma sahibi olmak, meslek icra etmek için resmî imtihanlara girmek gereklidir.

Memleketimizdeki durumu kanunlarla birlikte inceleyelim :

I — a) Türkiye, eğitim sorunlarını aslâ çözememiş bir ülkedir. Bu nedenle anayasamızın 50. maddesinde :

“Halkın öğrenim ve eğitim ihtiyaçlarını sağlama devletin başta gelen ödevlerindedir.” ibaresi kayıtlıdır.

b) Anayasamızın 120. maddesi ise “Üniversiteler, ancak devlet elile ve kanunla kurulur” cümlesiyle bağlamaktadır.

c) Anayasamızın 21. maddesinde şu hususda yer almaktadır :

“Eğitim ve Öğretim, devletin gözetim ve denetimi altında serbesttir.”

Özel okulların bağlı olduğu esaslar, devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak kanunla düzenlenir.

Bu şartlar teknik bir görüşle incelenirse, sonuç şu şekilde tecelli eder.

Devlet Yönetimi veya devlet gözetim ve denetimi esastır. Hatıra gelecek bir soru 1 - c maddesinde yazılı hüküm olarak anayasamızın özel okulları kabul etmesi, bunların devlet okulları ile seviyelerinin kanunla düzenlenmesi amir hükmüdür. Anayasamızın hazırlandığı devrede hiçbir ticari gayeli özel yüksek okulun mev-

cut olmadığı düşünülürse hükmin kapsamına gireceği şüphelidir. Konu umumi hukuk yönünden derinliğine incelenmeye lâyıktır. Kanaatimizce, temsilciler meclisindeki görüşmeler sırası da ortaya çıkan ana tema, anayasa komisyonu sözcüsü ve üyelerinin bir kısmının belirttikleri gibi, mesleki diploma veren bir yüksek öğreniminin ticari gaye dışında olması gerektiğine dayanmaktadır.

II — Yüksek tahsil müesseselerinin meydana gelmesinde dünyada ve memleketimizde aynı güçlükler mevcuttur. Zamanla mükemmelle ulaşma hemen her yerde uygulanan tek metoddür.

Bu açıdan ele alınırsa Karadeniz Teknik Üniversitesinin Elâzığ ve İzmir Teknik Okullarının durumları çok normal görülür. Gerçek mühendis yetiştirme yolu bir bina bulma ve öğrenci toplamaktan ibaret değildir. Öğrencisi ile öğretim üyesi arasında belli bir oran sabit kalarak, öğretim kadrosundaki gelişmeye uygun olarak öğrenci sayısını arttırmak en gözde yoldur. Zira bu gelişme devresinde aynı zamanda dersane, atelye, resimhane, laboratuvar gibi mahaller kolaylıkla gelişecektir.

Yukardaki açıklamalarımızı özel yüksek okullar ve 625 sayılı kanun ve özellikle teknik tahsil yönünden inceleyelim :

a) Bir Yüksek tahsil müessesesi zamanla gelişir ve mazisi ile öğünür. Bu sebeple resmî bir okul kurulurken istikbalde genişleme sahaları ve plânlaması önceden düşünülür. 625 sayılı kanun ise mahal için icabında bir kaç senelik kira kontratını kafi görmektedir. Bu durum ise icabında muvazaalı bir kontrat ile öğrenci kaydına başlayabilmeyi mümkün kılmaktadır.

Bir devlet müessesesi için ilk tesisler olarak en az 10 milyon TL. sı yatırım kâfi gelebilmektedir. Öğrenildiğine göre M. E. Bakanlığınca Özel Teknik bir okul açılmasında 2 milyon civarında yatırım şartı aranılmaktadır. Bu rakamın güllüncülüğü ve üstelik çeşitli piyasa muvazaasına imkân vermesi teşebbüslerin çoğalmasının ve gayri ciddi olmasının başlıca nedenidir.

b) Öğretim kadrosu ihtiyacı, değil yeni kurulan resmî yüksek teknik

tahsil veren müesseselerin, mevcut kuruluşların dahi başlıca problemi. Bu konuda sayın İ. T. Ü. Rektörü ve İ. Y. T. O. Müdürünün 1967 - 1968 öğrenim yılı açış konuşmaları en kesin belgelerdir. 625 sayılı kanunun 21. maddesi, Özel öğretim kurumlarında yönetim- eğitim ve öğretiminin aslı elemanlarla yürütülmesi esasını koymakta ve resmî öğretim müesseselerine tâyin edilecek ve şartları bu kurumlarda da aramaktadır. Ne yazık ki çok olumlu olan kavramın yanınbaşında aynı madde "ihtiyaç halinde esas görevi resmî öğretim kurumlarından istifade" hükmünü de getirmektedir. Kanaatimizce, resmî derslerine hâle gelmemek ve resmî öğretim kurumlarında okuttukları ders saatlerinin yarısını geçmemek üzere, yetkili mercilerin izniyle ders verme kaydı yeterli bir şart değildir.

Zira hem neticesi kolay ispatlanacak hem de kontrol edilebilecek şekilde değildir. 5. yıl sonunda öğretim kadrosunun 1/3 nün özel okulun daimi kadrosunda olma şartı müsbet yönde değil menfi şekilde yorumlanmalıdır. Bu husus özel yüksek öğrenim kurumlarının istikrarlı bir kadro kurmasına imkân vermediği kadar ticarî kârı da destekliyecektir. Zira daimi elemanın çeşitli sosyal haklarının vebicelerinden kurtulabilecektir. Öğretim kadrosu konusunda düşünülecek bir husus ise, Özel müesseselerin kuruluşun 5. yılı sonundaki davranışları olacaktır. Her ne pahasına olursa olsun 1/3 öğretim kadrosu nüvesi temininde ilk hedef resmî öğretim kadroları olacaktır. Düşünülecek iki ihtimal şu şekilde meydana gelebilecektir.

1 — 25 yılın doldurmuş öğretim üyelerine ikinci bir istikbal vadetme,

2 — Genç öğretim görevlilerine parlak istikbal vadetme.

Dikkat edilirse öğretim üyesi yetiştirme yolunu hiç nazara dahi almıyoruz. Bu hususun ne kadar pahalı bir çözüm yolu olduğu resmî müesseselerin verdiği sonuçlardan da görülebilir.

Üniversiteler Kanununun (4936 - 115 sayılı kanun) bahsettiği on saatlik hariçde görev alma konusunun ticarî gayeli bir okulda öğretim yaparak kullanılması hususu da kanaatimizce bu kanunun ruhuna tam uymamaktadır. Zira öğretim yapabilmek için gerekli zaman sarfı yalnız dersi vermekten ibaret değildir. Hazırlama, çeşitli ara ve sınıf geçme imtihan ve ödev kâğıtları kontrolü, öğrencilerin ders, proje ödev konusundaki çeşitli suallerine cevap vermeleri geniş zaman alabilecektir.

timizce bu kanunun ruhuna tam uymamaktadır. Zira öğretim yapabilmek için gerekli zaman sarfı yalnız dersi vermekten ibaret değildir. Hazırlama, çeşitli ara ve sınıf geçme imtihan ve ödev kâğıtları kontrolü, öğrencilerin ders, proje ödev konusundaki çeşitli suallerine cevap vermeleri geniş zaman alabilecektir.

Gerekli yardımcı ile takviye edilecekleri de şüphelidir. 4936 - 115 sayılı kanunun bu istisnası öğretim görevlisinin çeşitli yeni uygulamaları takip ile derslerine getirmesi ve kısmende çevresini uyarması bakımından düşünülmüştür. Bununla beraber kalitenin çok düşmesini önleyen ve dirençleri ile öğrenci haklarını kısmen koruduklarını memnunlukla kaydetmek gerekir.

III — Devletler için eğitim yatırımları aslında sonuçları çok geç alınan hattâ tamamen alınamayan bir mahiyet taşır. Ayrıca hiçbir eğitim dalı tek bir bölümü ile nazara alınmaz. Devlet kendi ihtiyacına uygun eğitim kurumlarının vereceği çeşitli mezunlara iş sahası bulmakla ve onu en verimli şekilde kullanmakla yükümlüdür. Misal olarak şunu söyleyelim, doktora ihtiyaç var diye onu tamamen öne alıp sayısını süratle arttırıp, hastabakıcı ve diğer yardımcı personel yetiştirmeyi ihmâl edemez. Bu konular kısmen akılcılık taşır ve devlet tanzim edici rolünü oynar. O halde arz ve talep kanunu, eğitim ve istihdam konusunda devletin kontrolü altında ve gerçek milli menfaatlerin yönünde ceryan etmelidir.

Şüphesiz ki herhangi bir meslek kolunda okulda öğrenimin rolü büyüktür. Bununla beraber, bilhassa mühendislik tahsilinde, okul öğrenimi genel bir anahtar mahiyeti taşır. Esas sorunlar ise hayat imtihanlarına uyabilmekle halledilir. Budurumda halkın vereceği hüktüm çok kere kesin ve tashihi kabul etmiyen bir nitelik taşır. Resmî kurumlar öğretim üyeleri yardımcıları ile sorunlarını kısmen halleden mevcut bazı kuruluşlar dışında diğer öğrencileri istikbale ait çeşitli ağır sorunlara itmek gerçekçi bir eğitim politikası güden bir devlete yakıştırılmaz. Özel teknik okullarından mezun olacak arkadaşlar

eslek hayatlarında mühendislik okullarında araştırma yapmayan sadece devlet kuruluşlarında veya kendi rmayeleri kudretince serbest çalışmalarında rahat edebileceklerdir. Orta öğretimde özel bir eğitim kurumunun okumanın ise gerçek meslek hayatına hemen hiçbir tesiri yoktur. O halde istikbale ait çeşitli sorunlara eğici tedbir diye adlandırabileceğimiz ticarî gayeli özel meslek yüksek okulları açmak çözümüne bırakmak millî menfaatlere aslâ uygun değildir.

İnşaat Mühendisliği ve Mimarlık onuları dışındaki özel yüksek tahsil eren kurum sayısı azdır. Makina ve Elektrik mühendisliği tahsiline devam eden öğrenci yekûnunun yukarı dallara oranı ise çok düşüktür. O halde bu kurumlara öğrenci dalları akımından herhangi müdahaleye evletin yetkisi olmadığı müddetçe temleket ihtiyaçlarına uygun yönde teknik eleman yetişeceği iddia edilemez.

Asıl tehlike ise teknik eleman kalitesi yönünden uğranabilecek kayıptır. Sayıları mahdut kalabilseydi öğretim kadrolarının çok parçalanmaması sebebiyle bu konuda fazla endişe duyulmazdı. Bir iktisat kanununun, sermayenin kâr etmesi prensibi, kaliteyi düşürebilecek her türlü imtâna müracaatta sakınca görmiyektir. Bundan da zararlı çıkacaklar okumakta olan öğrencilerle millî bütçemiz olacaktır. Sermaye kendini zorla gördüğü her an 625 sayılı kanununun 16. maddesini kullanacaktır. Bu madde sadece 3 ay önce haber verme o öğretim yılını bitirme hükmünü aksi halde o yılın taksitini iade etmeyi âmirdir. Kanaatimizce hiç bir özel teşebbüste sermayenin bu derece büyük bir kurtuluş garantisi yoktur. Bu nedenler özel okul piyasasına sermayenin iştahını daima kabartacaktır.

Netice :

Yukarıda izah ettiğimiz çeşitli sorunların karşısında Anayasamızın ruhuna, idarî ve sosyal bünye şartlarınıza uygun olarak çözümlenmek ve millî menfaatlerimizin icap ettirdiği sayılarda ve nitelikte teknik eleman yetiştirmek, ancak devletin nazım rol oynaması ve ticarî vasfı ortadan kaldırmasıyla mümkün olacaktır.

4 — Özel Yüksek Teknik Okullarının durumlarının düzeltilmesi için :

Mevcut durumun düzeltilmesi konusu genel hatları ile incelenirse şu ön kabullerin yapılmasına lüzum vardır.

a) Memleketimizin kalkınması için teknik kadronun süratle kifayeti hâle getirilmesi lüzumludur.

b) Halen çeşitli özel yüksek okullarda okumakta olan öğrencilerin haklarının kaybolmaması icap eder.

c) Çeşitli şekilde sermaye veya emeği ile teşebbüste bulunan şahısların, ticarî amacın kalkması dışında, haklarının kaybolmaması gereklidir.

d) II. Kalkınma Plânında belirtilmiş gibi, belli bir gelir seviyesinin üstündeki aile çocuklarının tahsilinde, özel okulların carî harcamalarının muayyen kısmına iştirakde zaruret vardır.

e) Mühendislik ön eğitimi şartları bütün kurumlarca aynı esasları havi olmalı, istihdam sorunu yaratmamalıdır.

Bu ön kabullere göre şu hükme kendiliğinden varılmış olur, ticarî amacın dışında olmak şartıyla, tesis şeklinde (Vakıf) özel yüksek öğretim kurumları açılmasında ve bu sayede teknik kadronun güçlendirilip, carî masraflara bir kısım ailelerin iştirakinde büyük millî menfaat vardır.

Halen dünyanın demokratik her ülkesinde özel yüksek eğitim okullarının mevcut olduğunu fakat hiçbirinin kâr gayesi gütmeyeceğini, tesis şeklinde olduğunu belirtmiştik. Yüksek öğretimin yayılmasında genellikle bu husus kabul edilmiştir. Zira eğitim yatırımlarının pahalı ve neticelerin uzun zamanda ve güçlüklerle elde edilebileceği izah edilmişti. Bu okulların Almanya'da adı :

"Städtliche Ingenieur Schule,"

Amerika'daki adı ise :

"State College" şeklindedir.

Bu özel okulların sahipleri şehir veya bir vakıf tesis, kontrolörleri ise ilgili Bakanlıklar ve meslek odalarıdır. Hattâ Amerika'da meslek Odalarını kontrolünün Bakanlıklarından önce geldiğini ve her sene teftiş yapılarak muadelet vesikası verildiğini, buna rağmen mezunların meslekleri-

ni icra için Oda'larca imtihana tâbi tutulduklarını belirtmek isteriz. Uzun meslek hayatı yıllarını, eğitimde geçen devre ile mukayese edersek bu tutumun ne kadar yerinde olduğu ve resmî - özel her mühendis yetiştiren kurumu belirli bir kalite üzerine çıkmaya zorladığı açıktır.

Demek ki mevcut özel yüksek öğretim kurumlarının vakıf tesis haline getirmek ve bu konuyu ifade eden 625 sayılı kanununun 42. maddesini keskinleştirerek harekete getirmek gereklidir. Bu madde de "Tesisler veya kamu yararına çalışacak dernekler tarafından ticaret gayesi gösterilmeksizin kurulmuş bulunan Özel öğretim kurumlarına Devletçe malî yardımda bulunabilir." denilmektedir.

Bu maddenin rağbet görmemesi neticesi olarak eğitimimiz bir özel okul enflasyonuna maruz kalmıştır.

Bu arada kaydetmede büyük faldeler vardır ki, özel okulların bugünkü durumu;

1 — Yüksek teknik tahsil için genel bir arzunun mevcudiyetini,

2 — Eğitim giderlerine belirli bir oranda iştirak konusunda bir potansiyelin mevcut olduğunu,

3 — Maddî çeşitli kayıtlar altında tutulmadığı takdirde, resmî öğretim görevlilerinin muayyen devreler için öğretim kadrosu yüküne iştiraklerinin kabil olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Bu itibarla şu kayıtların acilen alınmasında ve üzerlerinde çalışmalar yapılmasında geç kalınmamalıdır.

a) Mevcut duruma son verip vakıf esasına göre kurulacak teknik özel yüksek okulları yurt sathına yayılmalıdır.

b) Mevcut okulların tesis müesseseleri haline ifrağını öne almalı bu konuda yabancı sermayeyi teşvik kanununun koyduğu kayıtlara benzer fakat daha kısa vadeli tedbirler alınmalıdır.

c) İlerde, ticarî gayenin ortadan kalkacağı ve millî menfaatlere daha gerçekçi bir yönde hizmet edeceği nazara alınarak, mevcut öğretim kadrosu potansiyelini eşit şartlar altında açılmış kurumlara tevzide fayda vardır. Bu şekli istikbale ait çeşitli istihdam sorununun kalkmasını ve kalitenin muhafazasını sağlayabilecektir.

Son Tebliğ Verme Tarihi 1 Mart 1968

Türkiye İnşaat Mühendisliği IV. Teknik Kongre hazırlıkları ilerliyor

23 Eylül - 1 Ekim 1968 tarihleri arasında yapılacak olan İnşaat Mühendisliği IV. Teknik Kongresi için yapılan hazırlıklar hızlanmıştır. Çeşitli yabancı memleketlerden cevap alınmış, bunlardan Danimarka iki, İtalya bir delege ile Kongre'ye katılacaklarını bildirmişlerdir. Diğer memleketler ise gönderecekleri delegelerinin isimlerini daha sonra bildireceklerini belirtmişlerdir.

İsrail Mühendis ve Mimarlarının 1. Dünya Kongresi

İsrail Mühendis ve Mimarlarının 1. Dünya Kongresi 17 Aralık 1967 tarihinde Tel Aviv (İsrail) de yapılacaktır.

Dergimizin 147. sayısında konularını detaylı olarak verdiğimiz Kongrenin Odamız mensuplarını da ilgilendireceğini ümit etmekteyiz.

Kongre 23.12.1967 tarihinde son bulacaktır.

Kongrede Millî Su Projesi, Mimari ve Şehir Plânlaması ve İsrail'in Endüstriyel Gelişmesi üzerinde, grup münakaşaları da yapılacaktır.

Ocak Ayında Yapılacak Konferanslar

Mehmet Salihoglu

Modern İdarenin İlkeleri ve Rasyonalizasyon (11.1.1968)

İbrahim Batukan

Kayseri Develi Projesi
(18.1.1968)

Bülent Gözel

Türkiye Karayolcuğunda İkinci Aşama : Yatırım Tercihlerinde Ekonomik Kriterler
(25.1.1968)

Bu arada Kongre'de münakaşa edilecek olan konular tesbit edilmiş ve dört grupta toplanmıştır.

Meslektaşlarımızın Kongremize gerek tebliğ vererek, gerekse iştirak

etmek suretiyle ilgi göstereceklerini ümit etmekteyiz.

Son tebliğ verme tarihinin 1 Mart 1968, olduğunu bir kere daha hatırlatırız.

TÜRKİYE İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ IV. TEKNİK KONGRE KONULARI

Konu I — Su Yapıları

- a) Sağlık mühendisliği sorunları ve ilgili su yapıları.
- b) Beton barajlar.
- c) Hidroelektrik santraller.
- d) Sulama şebekelerinden faydalanma oranları, nedenleri ve ıslah çareleri.
- e) Hidrolik etüd ve araştırmalar.
- f) Hidrolojik etüd ve araştırmalar.

Konu II — Ulaştırma Yapıları

- a) Limanlar ve sahil tesisleri ile ilgili sorunlar.
- b) Hava meydanları yapı ve tesisleri.
- c) Demiryolu ile ilgili sorunlar.
- d) Karayolu ve trafik sorunları.

Konu III — Zemin Üstü Yapıları

- a) Yapılarda deprem problemi.
- b) Türkiye'de iskân problemi.
- c) İlkel gerilmeli beton araştırma ve tatbikatı.
- d) Yapı mekaniği ile ilgili araştırmalar.
- e) Çelik inşaat ve alüminyum alaşımları tatbikatı.

Konu IV — Zemin Altı Yapıları

- a) Temel problemleri.
- b) Zemin mekaniği ile ilgili araştırmalar.
- c) Tüneller.
- d) İnşaat mühendisliği yapılarının yer altı su tesirine karşı korunması.

Komünikasyon — İnşaat Ekonomisi.

d) Mevcut resmî Devlet kurumlarının islahı, kapasitelerinin ve imkânlarının arttırılması, öğretim üye ve yardımcıların hayat standartlarının yükseltilmesi gereklidir. Gerçek ilmi yetenek bundan sonra artabilir ve çeşitli malî zorluklar kalkınca öğretim üyesi olma eğilimi memleketimizde gelişebilir.

e) II. Kalkınma Plânının öngördüğü gibi ihtisas veya doktorasını tamamlamış veya çeşitli uygulama alanlarında büyük başarı kazanmış olanların öğretim gücünden süratle istifadeye geçilmelidir. Suni zaman ve unvan engelleri ortadan kaldırılmadır. Bu potansiyelin kifayet etmediği anlaşıldığı anda muayyen devreler için önceliği Türk bilim adamlarına vererek hariçten temini çareleri düşünülmelidir. Hariçten gelecek yabancı öğretim üyelerinden ise daha ziyade teknolojideki gelişmeler ve yeni öğretim kadrosu yetiştirme yönünden istifade edilmelidir.

f) Devlet plânlama teşkilâtınca istikbale ait hakikate daha yakın ihtiyaç durumu detaylı olarak tesbit edilip bu plân uyarınca öğrenci alınması gerekliliği kabul edilmelidir.

g) Kalitenin korunmasının bir ön şartı da, mühendislik ön eğitimine aynı seviyeden başlanması lüzumudur. Sanat liselerinin son sınıftaki eğitim, başarılı öğrencileri yüksek teknik tahsile uyabilecek şekilde yetiştirmeyi hedef almalıdır. Bu takdirde özel eğitim gören başarılı sanat lisesi mezunları sıralama imtihanlarında muvaffak olabilecektir. Öğrenci kabul etme şartlarının resmî okullarınkinden ayrı olması sebebiyle özel teknik yüksek okullarındaki randıman düşüktür.

h) Tesis haline gelme durumunda talebe, tesisin idamesi ve gelişmesi için gerekli ücreti ödemekle yükümlü olacaktır. Bunu ödeyemeyecek durumda olup, parasız Devlet okullarında tahsil için gerekli puanı alamayan bir grup öğrenciyi faizsiz ödemek üzere uzun vade ile borçlandırmak yoluna gidilmelidir.

Sıraladığımız bu hususlar istikbale ait özel okullarla ilgili çeşitli problemleri kaldıracaktır. Bu durumun resmî müesseselere de yardımcı olacağına inanıyoruz. Zira bu mües-

seseler bilhassa genç öğretim kadrosunu malî güçlükler yüzünden tam olarak kuramamaktadırlar.

Netice olarak mevcut durumun salt bir görüşle kapatılma veya mevcut statüyü islahı yönüyle millî bün-yemize yararlı hale gelemeyeceği, tesisleştirme şekli ile ticarî gayenin kalkarak devletin çeşitli yardım ve kontrolunun imkân dahiline gireceğine inanıyoruz. Tesis haline gelmenin başarılı fakat tahsil imkânı zayıf büyük bir öğrenciyi de barındırması ve aynı zamanda millî menfaatlere en uygun şekilde vazife görmesi kabildir. Bu esnada düşünülebilecek ve üzerinde incelemeler icap edecek bir hususu da kaydetmek isteriz. Bu da muayyen şartlar altında özel bir kanunla bu kurumların Türk Eğitim Vakfına devri konusudur. Türk Eğitim Vakfı muntazam bir kuruluş halinde olarak bütün yurt sathına yayılarak bu kurumları tek elden sevk ve idare edebilir. Temin edeceği geliri daha fazla sayıda gencin eğitim görmesi hedefine yöneltebilir. Bu konudaki çalışmalara da Odamızca gerekli yardım yapılacağı tabiidir.

5 — Mevcut durumun düzeltilmesine kadar geçecek devre içinde alınması gerekli âcil tedbirler :

Bu konuda ilk akla gelen husus 625 sayılı kanunun 18 Haziran 1965 ve 12026 sayılı Resmî Gazete'de neşrini takiben 6 ay sonra yürürlüğe girmesi ve 6 ay daha sonrada tüzük ve yönetmeliklerin hazırlanması âmir hükümlerinin yerine getirilmesidir.

Bu kanunun, kabulü sırasındaki özel okulların intibakı için hazırlanacak tüzüklerin de aynı müddetler içinde yayınlanması gerekirken yapılmamıştır. Müsterek esasların tesbit edilmemesi neticesi yeni okul açma kriterlerinin zayıf kalması ve fazla sermaye istenmemesi arz-talep kanununun zorlaması sermayenin bu kârli sahaya iştahasını kabartmıştır. Talebe kaydında ise sadece önce müraaat ve ilk taksit yatırma gibi çok kifayetsiz kriter aynı zamanda bu okullardaki randıman düşüklüğünün başlıca sebepleri arasındadır. Geçit devresi adını vereceğimiz zaman ara-

lığında ilk akla gelecek husus süra le tüzük ve yönetmeliklerin hazırlanması gerekliliğidir. Bu tüzük ve yönetmelikler şu hususları ihtiva etmelidir

a) Efektif sermaye ile alınma düşünülen maksimum öğrenci ade arasında bir oran mevcut olmalıdır. Kampus yerleşme ve genişleme imkânı olan yerler tercih edilmelidir.

b) Vakıf tesislerine öncelik verilmeli ve yurt sathına yayılmalı teşvi edici hükümler bulunmalıdır. Devletin 10 yerde açmayı düşündüğü Teknik Okullar için yeni form üzerinde inceleme yapılmalıdır.

c) Öğrenci adedi ile dershanat, atelye, resimhane ve laboratuvar hacimleri arasında kifayetli bir krite konmalıdır.

d) Tâyin edilecek öğretim üyesi ve yardımcısı niteliklerinde yeterli tarifler olmalı ve öğrenci - öğretimin üyesi oranının minimum sınırı belirlenmelidir. Görevin sona ermesi hususundaki esaslar ve takip edilecek yol belirtilmelidir.

e) Bir defada tadrise başlayacak paralel sınıf ve her sınıftaki öğrenci adedi tahdit edilmelidir. Millî menfaat yönünden gerekli görülen şekil de mezun yetiştirme hedef alınmalıdır.

f) Girişte resmî sıralama sistem imtihan şekline benzer bir sıralama ve lise tahsili muadeleti esas tutulmalıdır.

g) Özel okullar arası kurul teşkilî esaslarında ilgili daire, üniversite ve meslek Odalarının temsil edilmesi ve koyacakları esasların uygulanması temin edilmelidir.

h) Tip öğretim yönetmeliği uygulanmalı ve tip yönetmelik resmî bir okulunkine uygun esasları havi olmalıdır. Sene sonu sınıf geçme ve mezuniyet imtihanlarında ortak esaslar altında hareket edilmelidir.

i) Geçiş devresine mahsus olmak üzere 625 sayılı kanunun 16. ve 42. maddesi derhal değiştirilerek sermayenin mesuliyeti arttırılmalıdır. Bu durumun özel okul kapsamına giren her kuruluşa büyük emniyet, devamlılık ve şartlara hürmeti sağlayacağı açıktır. Prensipleri özetlersek :

i-1) 11. madde; alınacak öğrenci maksimum sayısına ve öğretim müddetine uygun bir plân istemelidir. Bu

plândaki değişiklik ise yeni kurum açma ve öğretime başlama izni gerektirmelidir.

i-2) 16. madde ise ilk sınıfa öğrenci almama suretiyle tasfiyeyi esas almalıdır. Tasfiye, mevcut tahsil süresi sonunda bitirilmek üzere teknik seviyeyi koruma ve hukukî şartları yerine getirme bakımından Asliye Hukuk Mahkemelerince seçilecek bir yetkili kurulla yapılmalıdır.

i-3) 42. madde ise özel yüksek teknik tahsilin kâr amacı güdemeyeceği esasına göre değiştirilmelidir.

i-4) Değişikliklerin mevcut kuru-

luşlara uygulanması konuları tüzüklerle belirlenmelidir.

Netice :

İzahlarımızdan anlaşılacağı üzere konu bir özel sektör - devlet sektörü mukayesesi şeklinde aslâ değildir. Son zamanlarda ki çeşitli beyanlarda özel sektör konularının müdafasına benzer cümlelerle karşılaşılmaktadır. Memleketimiz dünyada emsali olmayan yeni bir tecrübeye atılarak sonuçlarının ağır mesuliyetini karşılayabilecek güçte değildir. Bu sebeple yukarıda izaha çalıştığımız görüş zaten salt bir devletleştir-

me veya kapama şeklinde olmamıştır.

Tüzük ve yönetmeliklerin hazırlanması, 625 sayılı kanunun ticarî gayeyi meslekî tahsilde kaldırmak ve vakıf tesisine çevirmek şeklinde tadili ile kısa zamanda sonuca gidilmesi imkân dahiline girer. İyi niyetlerine emniyetimiz büyük olan öğretim üyesi ve öğrencilerin bu konuda bize yardımcı olacaklarına inanıyoruz.

Meslek Odası olarak daima hak- kın ve hakikatın yanında olacağımızdan kimsenin şüphesi olmamalıdır.

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

625 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun Bazı Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Teklif Taslağı

Madde : 11 — İleri sınıfları veya devreleri zamanla açmak isteyen kurucunun 8 ve 10 uncu maddelerde aranan şartları açılacak her sınıf veya devre için, öğretim yılı başından en az 3 ay önce yerine getirmesi gerekir.

Madde : 16 — Özel bir Okulun kurucusu Bakanlığa, yönetici öğretmen ve öğrencilere en az 3 ay önce yazılı olarak bildirmek şartıyla ve ancak öğretim yılı sonunda okulunu kapatabilir.

Bunun dışında bir özel okul kurucusu tarafından öğretim yılı içinde hiç bir şekilde kapatılamaz.

Yukarıdaki şartlara uymadan okulunu kapatan bir kurucuya tekrar bir özel okul açma veya ortak olma izni verilemez. Öğrenci velilerinin kurucular aleyhine umumi hükümlere göre açacakları dâvalar saklı kalmak şartı ile ayrıca kurucu, öğrencilerden o yıl için aldığı taksitleri aynen iade eder.

Madde : 42 — Tesisler veya kamu yararına çalışacak dernekler tarafından ticaret gayesi gözetilmeksizin kurulmuş bulunan özel öğretim kurumlarına Devletçe malî yardımda bulunabilir. Bu maksatla Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinde (Özel Öğretim Kurumlarına yardım) adı altında bir fasıl açılır.

Bu yardımların esas, şekil ve şartları tüzükte belirtilir.

Madde : 1 — 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 11, 16 ve 42. maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde : 11 — İleri sınıfları veya devreleri zamanla açmak isteyen kurucular 8 ve 10 uncu maddelerde aranan şartları, Okulun öğretim müddetine göre bir plân olarak teklif etme zorundadırlar. Plânda değişiklik en az öğretim yılı başından 3 ay önce müra-caatı ve yeni öğretime başlama ve kurum açma iznini gerektirir.

Madde : 16 — Özel bir okulun kurucusu Bakanlığa, Yönetici, öğretmen ve öğrencilere yazılı tebligatı yapıp o sene ilk sınıfa öğrenci almama suretiyle tasfiyeye gidebilir. Tasfiye mevcut tahsil süresi sonunda tamamlanır. Tasfiyeyi Asliye Hukuk Mahkemelerinin seçeceği 3 kişilik teknik ve 3 kişilik hukukî kurul yönetir.

Yukardaki şartlara uymadan okulunu kapatmak isteyen bir kurucuya tekrar bir özel okul açma veya ortak olma izni verilmez. Öğrenci velilerinin kurucular aleyhine umumi hükümler uyarınca dâva açma hakları saklı kalır.

Madde : 42 — Ticarî amaçla Özel Yüksek Teknik Okulları açılmaz. Bu Okullar birer vakıf tesisi halinde olup bunlara devletçe malî yardım yapılmak üzere her yıl Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine "Özel Yüksek Teknik Öğretim Kurumlarına Yardım" adı altında ödenek konur.

Bu yardımın koşulları ve uygulama biçimleri tüzükle belirtilir.

Geçici Madde : 1 — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce açılmış olan Özel Yüksek Teknik Okullar bu kanunun yayın gününden itibaren üç yıl içinde vakıf tesisleri haline getirilir. Kurucuların ve öğrencilerin ticarî maksat dışındaki her türlü hakları saklı tutulur. Bu geçişin koşulları ve uygulama biçimleri tüzükte belirtilir.

Madde : 2 — İşbu Kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Madde : 3 — İşbu Kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

1.10.1967 tarihinden 30.10.1967 tarihine kadar Oda'ya kaydolan yeni Üyeler

Sisil No.	Adı Soyadı	Mezun olduğu okul ve yılı	Şubesi	Şube No.
5547	İ Alpaslan Aygen	İ. T. Ü. İnş. Fakültesi	1957 Merkez	2930
5548	Mahmut Selimata	Bremen Müh. Okulu	1964 Merkez	2931
5549	Alpay Kumbasar	İ. T. Ü. Teknik Okulu	1965 Merkez	2932
5550	Hasan Yıldırım	İstanbul Akşam T. Okulu	1967 Merkez	2933
5551	Tarık Pekin	Robert Kolej Müh. Okulu	1966 İstanbul	2626
5552	Erol Göksel	İstanbul Akşam T. Okulu	1967 İstanbul	2627
5553	Mehmet Özdeğirmenci	İ. T. Ü. İnş. Fakültesi	1965 İstanbul	2628
5554	Zeyi Kayhan	İstanbul Akşam T. Okulu	1967 İstanbul	2629
5555	Hayrettin Uğurlu	İstanbul Teknik Okulu	1964 İstanbul	2630
5556	Erol Gemalmaz	İstanbul Teknik Okulu	1965 İstanbul	2631
5557	Yavuz Armağan	İ. T. Ü. İnşaat Fakültesi	1966 Merkez	2934
5558	İlkin Esen	Robert Kolej	1967 Merkez	2935
5559	Mustafa Turunçkapı	İ. T. Ü. İnşaat Fakültesi	1965 İstanbul	2632
5560	Cengiz Ertuna	Robert Kolej Müh. Mektebi	1966 İstanbul	2633
5561	Nurettin Ahıskalı	Technische Hochschule Aachen	1963 Merkez	2936
5562	Ahmet Babaloğlu	İ. T. Ü. İnşaat Fakültesi	1965 Merkez	2937
5563	Mehmet Draz	Lozan Üniversitesi Politeknigi	1966 İstanbul	2634
5564	E. Yekta Özütürk	Staatsbauschule Frankfurt	1963 İstanbul	2635
5565	İ. Behzat Sarıkayalar	İ. T. Ü. Teknik Okulu	1967 İstanbul	2636
5566	Hasan Yılmaz	İ. T. Ü. İnşaat Fakültesi	1967 İzmir	511
5567	Yetiş Çakır	İstanbul Akşam Teknik Okulu	1967 İstanbul	2637
5568	İlhan Kaya	İstanbul Teknik Okulu	1967 Merkez	2938
5569	Ö. Lütfü Altuğ	İ. T. Ü. Teknik Okulu	1967 Merkez	2939
5570	Ahmet Özgüneş	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	1967 Merkez	2941
5571	Sungurtekin Oktay	Hamburg Müh. Okulu	1966 Merkez	2942
5572	Ahmet Aras	İstanbul Teknik Okulu	1967 İstanbul	2638
5573	Şakir Baykan	İ. T. Ü. İnşaat Fakültesi	1966 İstanbul	2639
5574	Cafer Gök	Akşam Teknik Okulu	1967 İstanbul	2640
5575	Yahya Kutluk	Akşam Teknik Okulu	1967 İstanbul	2641
5576	Mehmet Selvi	İ. T. Ü. İnşaat Fakültesi	1967 İstanbul	2642
5577	Arıcan Kurtay	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	1965 Merkez	2942
5578	Teoman Konuray	Konstanz Devlet Teknikumu	1961 Merkez	2944
5579	S. Şakir Perk	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	1965 Merkez	2945
5580	Erdoğan Hergül	İstanbul Teknik Okulu	1967 İstanbul	2644
5581	Salih Sıdkı Eke	İ. T. Ü. Teknik Okulu	1967 Merkez	2946
5582	Sacit Oğuz	İstanbul Teknik Okulu	1967 Merkez	2945
5583	Özay Aktan	İ. T. Ü. Teknik Okulu	1965 İstanbul	2646
5584	Salih Şener	İstanbul Teknik Okulu	1967 İstanbul	2647
5585	Zeki Yılmaz	İ. T. Ü. İnşaat Fakültesi	1967 Merkez	2947
5586	Bilget Esinti	İ. T. Ü. Teknik Okulu	1967 İstanbul	2648
5587	Ahmet Tuna	İ. T. Ü. İnşaat Fakültesi	1967 Kayseri	56
5588	İsmail Yavuz	İstanbul Teknik Okulu	1967 İstanbul	2649
5589	Hasan Aydın	İstanbul Teknik Okulu	1967 Merkez	2948
5590	T. Şener Sülün	Technische Hochschule Darmstadt	1965 Merkez	2949